

JAR - 2 / 1

E-ISSN: 2687-3338

FEBRUARY 2020

JOURNAL OF
AVIATION
RESEARCH

HAVACILIK ARAŞTIRMALARI DERĐİSİ

2 / 1

maltepe university
i s t a n b u l www.maltepe.edu.tr

JOURNAL OF
AVIATION
RESEARCH

HAVACILIK ARAŞTIRMALARI DERĐİSİ

2 / 1

İSTANBUL - 2020

JOURNAL OF
**AVIATION
RESEARCH**

HAVACILIK ARAŞTIRMALARI DERĐİSİ

Yılda iki sayı olarak yayımlanan uluslararası hakemli, açık erişimli ve bilimsel bir dergidir.

Cilt: 2
Sayı: 1
Yıl: 2020

2019 yılından itibaren yayımlanmaktadır.

© Telif Hakları Kanunu çerçevesinde makale sahipleri ve Yayın Kurulu'nun izni olmaksızın hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz. Yazıların bilim, dil ve hukuk açısından sorumluluğu yazarlarına aittir.

Elektronik ortamda da yayımlanmaktadır:
<https://dergipark.org.tr/jar>
Ulaşmak için tarayınız:

This is a scholarly, international, peer-reviewed, open-access journal published international journal published twice a year.

Volume: 2
Issue: 1
Year: 2020

Published since 2019.

© The contents of the journal are copyrighted and may not be copied or reproduced without the permission of the publisher. The authors bear responsibility for the statements or opinions of their published articles.

This journal is also published digitally.
<https://dergipark.org.tr/jar>
Scan for access:

Yazışma Adresi:
Maltepe Üniversitesi Meslek Yüksekokulu,
Marmara Eğitim Köyü, 34857
Maltepe / İstanbul

Kep Adresi:
maltepeuniversitesi@hs01.kep.tr

E-Posta:
jar@maltepe.edu.tr

Telefon:
+90 216 626 10 50

Dahili:
2289 veya 2286

Correspondence Address:
Maltepe Üniversitesi Meslek Yüksekokulu,
Marmara Eğitim Köyü, 34857
Maltepe / İstanbul

Kep Address:
maltepeuniversitesi@hs01.kep.tr

E-Mail:
jar@maltepe.edu.tr

Telephone:
+90 216 626 10 50

Ext:
2289 or 2286

JOURNAL OF AVIATION RESEARCH

HAVACILIK ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yayın Sahibi:

Maltepe Üniversitesi adına
Prof. Dr. Şahin Karasar

Editörler:

Prof. Dr. Şahin Karasar
Dr. Öğr. Üyesi Şener Odabaşoğlu
Dr. İnan Eryılmaz
Dr. Deniz Dirik

Yayın ve Danışma Kurulu:

Prof. Dr. Cem Harun Meydan
Prof. Dr. Dukagjin Leka
Prof. Dr. Ender Gerede
Prof. Dr. Ferhat Kolbakır
Prof. Dr. Osman Ergüven Vatandaş
Prof. Dr. Sevinç Köse
Doç. Dr. Asena Altın Gülova
Doç. Dr. Burcu Güneri Çangarlı
Doç. Dr. Engin Kanbur
Doç. Dr. Ferhan Sayın
Doç. Dr. Florina Oana Virlanuta
Doç. Dr. Güler Tozkoparan
Doç. Dr. Hakkı Aktaş
Doç. Dr. Mehmet Kaya
Doç. Dr. Önder Altuntaş
Doç. Dr. Özgür Demirtaş
Doç. Dr. Rüstem Barış Yeşilay
Doç. Dr. Semih Soran
Doç. Dr. Yasin Şöhret
Dr. Öğr. Üyesi Belis Gülay Şahin
Dr. Öğr. Üyesi Birsan Açikel
Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin Uzunbacak
Dr. Öğr. Üyesi Hatice Küçükönel
Dr. Öğr. Üyesi Muhittin Hasan Uncular
Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk Derindağ
Dr. Öğr. Üyesi Rukiye Sönmez
Dr. Öğr. Üyesi Tahsin Akçakanat
Dr. Öğr. Üyesi Uğur Turhan
Öğr. Gör. Esra Çelenk
Öğr. Gör. Nuran Karaağaoğlu
Öğr. Gör. Özlem Çapan Özeren
Öğr. Gör. Rıza Gürler Akgün

Grafik Uygulama:

Rıza Gürler Akgün

Owner:

On behalf of Maltepe University
Prof. Şahin Karasar, Ph.D.

Editors:

Prof. Şahin Karasar, Ph.D.
Asst. Prof. Şener Odabaşoğlu, Ph.D.
İnan Eryılmaz, Ph.D.
Deniz Dirik, Ph.D.

Editorial and Advisory Board:

Prof. Cem Harun Meydan, Ph.D.
Prof. Dukagjin Leka, Ph.D.
Prof. Ender Gerede, Ph.D.
Prof. Ferhat Kolbakır, Ph.D.
Prof. Osman Ergüven Vatandaş, Ph.D.
Prof. Sevinç Köse, Ph.D.
Assoc. Prof. Asena Altın Gülova, Ph.D.
Assoc. Prof. Burcu Güneri Çangarlı, Ph.D.
Assoc. Prof. Engin Kanbur, Ph.D.
Assoc. Prof. Ferhan Sayın, Ph.D.
Assoc. Prof. Florina Oana Virlanuta, Ph.D.
Assoc. Prof. Güler Tozkoparan, Ph.D.
Assoc. Prof. Hakkı Aktaş, Ph.D.
Assoc. Prof. Mehmet Kaya, Ph.D.
Assoc. Prof. Önder Altuntaş, Ph.D.
Assoc. Prof. Özgür Demirtaş, Ph.D.
Assoc. Prof. Rüstem Barış Yeşilay, Ph.D.
Assoc. Prof. Semih Soran, Ph.D.
Assoc. Prof. Yasin Şöhret, Ph.D.
Asst. Prof. Belis Gülay Şahin, Ph.D.
Asst. Prof. Birsan Açikel, Ph.D.
Asst. Prof. Hasan Hüseyin Uzunbacak, Ph.D.
Asst. Prof. Hatice Küçükönel, Ph.D.
Asst. Prof. Muhittin Hasan Uncular, Ph.D.
Asst. Prof. Ömer Faruk Derindağ, Ph.D.
Asst. Prof. Rukiye Sönmez, Ph.D.
Asst. Prof. Tahsin Akçakanat, Ph.D.
Asst. Prof. Uğur Turhan, Ph.D.
Lect. Esra Çelenk
Lect. Nuran Karaağaoğlu
Lect. Özlem Çapan Özeren
Lect. Rıza Gürler Akgün

Graphic Application:

Rıza Gürler Akgün

JOURNAL OF
**AVIATION
RESEARCH**
HAVACILIK ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

KAĞAN CENK MIZRAK - FİLİZ MIZRAK

The Impact of Crew Resource Management on Reducing the Accidents in Civil Aviation

Ekip Kaynak Yönetiminin Sivil Havacılıkta Kazaları Azaltma Üzerine Etkisi 1 - 25

ÜMİT DOĞAN - ŞAFAK AKTEMUR - MUSTAFA UZGÖR - HAKKI OKAN YELOĞLU

Türkiye’de Havacılık Sektörü Çalışanlarında Örgütsel Adaletin İşten Ayrılma Niyetine Etkisinde İş Tatmininin Aracılık Rolü: Kesitsel Bir Araştırma

The Mediating Role of Job Satisfaction on the Effect of Organizational Justice to the Intention to Leave among Employees in the Aviation Sector in Turkey 26 - 44

KERİM İSMAİL KARACA - MEHLİKA ŞENGÜL

Rezistif Kuvvet Sensörü Uygulamasıyla Uçak Tuvaletleri Vakum Sistemlerinin İyileştirilmesi

Improvement of Aircraft Toilets Vacuum Systems with Resistive Force Sensor Application 45 - 57

GÜLAÇTI ŞEN - AHMET HAKAN ARSLAN - ERHAN BÜTÜN

Gig Ekonomisinin Havacılık Sektöründeki Geleceği

Future of Gig Economy in Aviation Industry 58 - 74

EMİN ÜNAL - ESRA ÇELENK - TUNCAY EGE

The Effects of Bends in Waveguides for Aviation and Non-Aviation Applications

Dalga Kılavuzlarındaki Bükülmelerin Havacılık ve Havacılık Dışı Uygulamalara Etkileri 75 - 81

Gig Ekonomisinin Havacılık Sektöründeki Geleceği

Gülaçtı ŞEN¹

<https://orcid.org/0000-0003-4168-0586>

Ahmet Hakan ARSLAN²

<https://orcid.org/0000-0001-6870-3616>

Erhan BÜTÜN³

<https://orcid.org/0000-0002-9463-5520>

Araştırma Makalesi

Gönderi Tarihi: 20.01.2020

Kabul Tarihi: 19.02.2020

DOI:

Online Yayın Tarihi: 28.02.2020

Öz

Son zamanlarda ekonomi ve çalışma ilişkileri alanında önemli bir kavram olarak önemi artan gig ekonomisinin, işveren-çalışan ilişkisini kökten değiştirmeye başladığı görülmektedir. Bağımsız çalışanların ve kendi kendinin patronu olanların olduğu bir ekonomi modeli olan gig ekonomisi, bireyler veya şirketler arasında kısa vadeli ve görev bazında yapılan işleri ve bunun karşılığında yapılan ödemeleri kapsayan bir ekonomi olarak tanımlanabilir. Geleneksel iş modellerinin yok edildiği yeni sistemde gig ekonomisi, ağ tabanlı işler ve lokasyon tabanlı işler olarak ayrılmaktadır. Buradan hareketle gig ekonomisinin hangi sektörlerde uygulanabileceği, hangi mesleklerin gig ekonomiye dahil olduğu ile ilgili çalışmalar yapılırken, günümüzde gig ekonomisine havacılık sektörünün de dahil olduğu görülmektedir. Sektörde özellikle uçuş ekibinin gig ekonomisinde yer almaya başlamasıyla, küresel veritabanı üzerinden pilot ve kabin ekibi gereksinimleri karşılanmaya başlanmıştır. Havacılık sektöründe gig ekonomisinin uygulanabilirliği tartışma konusu olurken, bu çalışmada, gig ekonomisinin havaalanındaki olası farklı meslekler üzerinde kullanılabileceği öngörülmektedir. Çalışmada öncelikle teorik bir analiz yapılmış, sonrasında havaalanındaki olası farklı mesleklerin gig ekonomisine uygulanabilirliği değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Gig Ekonomisi, Bağımsız Çalışanlar, Havacılık Sektörü, Havaalanı Meslekleri

JEL Sınıflandırma: M10, M19

Future of Gig Economy in Aviation Industry

Abstract

It is seen that gig economy, which has recently gained importance as an important concept in the field of economy and labor relations, has radically changed the employer-employee relationship. The gig economy, which is an economic model created by independent employees and self-bosses, can be defined as an

¹ Öğr. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi, gulactisen@esenyurt.edu.tr

² İK Direktörü, İstanbul Sabiha Gökçen (İSG) Havalimanı, hakanars@gmail.com

³ Prof. Dr., İGA İstanbul Havalimanı-Danışman, erhanbutun@gmail.com

economy that includes short-term and task-based work and pay-back between individuals or companies. In the new ecosystem, where traditional business models are destroyed, gig economy is divided into network-based and location-based jobs. From this point of view, while gig economy can be applied in which sectors, which occupations are included in the gig economy, it is seen that aviation sector is included in gig economy today. As the flight crew started to take part in the gig economy, the pilot and cabin crew requirements were started to be met through the global database. While the applicability of the gig economy in the aviation sector has been the subject of discussion, the applicability of the gig economy on the different professions at the airport has been investigated in this study. In the study, firstly a theoretical analysis was made and then the applicability of different occupations in the airport to the gig economy was evaluated.

Keywords: Gig Economy, Independent Workers, Aviation Industry, Airport Professions

JEL Classification: M10, M19

GİRİŞ

Gig ekonomisi, geçici iş pozisyonlarının yaygın olduğu ve çalışanların işverenler ile kısa süreli sözleşmeler yaptığı bir piyasadır (Erdoğan ve Çiğdem, 2018). Bu piyasada yer alan gig ekonomisi çalışanları, talepte bulunan şirketlere veya bireylere hizmet vermek için resmi anlaşmalar yapmaktadır. Potansiyel müşteriler (küçük işletme veya bireyler) gig çalışanlarına ulaşarak veya iş belirlemelerini sağlayan internet tabanlı bir teknolojik platform veya akıllı telefon uygulaması aracılığıyla hizmet vermektedir (Donovan, Bradley ve Shimabukuru, 2016: 1). Bir örnek ile açıklamak gerekirse gig çalışanları Uber, Lyft, TaskRabbit veya Upwork gibi şirketler aracılığıyla projeler alabilirler veya talepte bulunan şirketler veya kişilerle doğrudan iletişim kurabilirler (Kalleberg ve Dunn, 2016: 11). Bu şekilde gig ekonomisi, milyonlarca çalışanın herhangi bir maliyete katlanmadan kendi işinin patronu olmasını sağlamaktadır. Bu durum, çoğu zaman yarı zamanlı olarak çalışan bireylerin, daha önce hiç olmadığı kadar fazla çalışma yapmasına da imkân sağlamaktadır (Kathleen, 2018: 1431).

Günümüzde gig ekonomisinin hangi sektörlerde uygulanabileceği, hangi mesleklerin gig ekonomisine dahil olduğu ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Havacılık sektöründe gig ekonomisinde yer alması uçuş ekipleri ile başlamıştır. Küresel veritabanı üzerinden pilot ve kabin ekibi gereksinimleri karşılanırken, sektörün gig ekonomisine dahil olması tartışmalara sebep olmuştur.

Bu çalışmanın amacı, gig ekonomisinin havacılık sektöründeki ve havaalanındaki olası farklı meslekler üzerinde uygulanabilirliğini araştırmaktır. Bu çerçevede çalışmada öncelikle teorik bir analiz yapılmış, sonrasında havaalanındaki olası farklı mesleklerin gig ekonomisine uygulanabilirliği değerlendirilmiştir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Gig Ekonomisi Kavramı

Gig ekonomisi, geçici ve serbest çalışma şeklinde kalıcı olmayan iş piyasası olarak adlandırılmaktadır. Tam zamanlı ve kalıcı olan geleneksel iş modellerinden farklı olan gig ekonomisinin en ayırt edici özelliklerinden biri, bu alanda çalışan kişilerin temsil ettikleri şirketlere bağlı olmadan, bağımsız bir çalışan olmalarıdır (Gleim, Johnson ve Lason, 2019: 142). Ayrıca insanların uzun vadeli istihdama sahip olmadığı bir sektör olarak da ifade edilmektedir (Kalleberg ve Dunn, 2016: 11).

Gerçekte, gig ekonomisi çalışanları, bağımsız çalışanlar ve müşteriler arasındaki boşluğu doldurmaktadır (Tronsor, 2018: 184). Gig ekonomisindeki şirketlerin çoğu dört çalışma platformu kategorisinden birinde bulunmaktadır; (1) kalabalık platformlar, (2) nakliye platformları, (3) teslimat / ev görev platformları ve (4) dijital serbest platformlar. Her platformdaki firmaların şekli ve işlevi nispeten daha homojendir, bu durum daha fazla gelişen bir organizasyon alanı olduğunu göstermektedir (Kalleberg ve Dunn, 2016: 11).

Mevcut literatürün analizi ve geçmiş araştırmalara ilişkin deneyimlerin gözden geçirilmesi esasına göre, gig ekonomisinin çalışan bir tanımı oluşturulmuştur: “Gig ekonomisi, kısa vadede ve görev bazında ödeme yapmayı aktif bir şekilde sağlayan ve dijital platformlar aracılığıyla kişiler veya şirketler arasında iş gücü karşılığı para alışverişini içermektedir” (Lepanjuuri, Wishart ve Cornick, 2018: 12). Bu tanıma ilave olarak aşağıdaki açıklamaları da yapmak mümkündür

- Bireyler, işlerin kolaylaştırılmasında aktif rol oynayan platformları kullanarak görevlerini tamamlar (Örneğin, Uber, TaskRabbit, PeoplePerHour aracılığıyla),
- Kişilere veya işletmelere emek sağlar,
- Serbest çalışan ya da tek kişilik bir işletmede tek seferlik hizmetleri sunan kişilerdir,
- Gig ekonomisinin ana gelir kaynağı olduğu insanlar ve gelirlerini başka kaynaklardan toplamak için kullananları kapsar.

“Talep üzerine çalışma” olarak da adlandırılan gig ekonomisi, günümüzün kurumsal dünyasında büyük bir terimdir. McKinsey & Company tarafından yayınlanan derinlemesine bir çalışma ve araştırmaya göre, “bağımsız çalışanı” tanımlayan, daha açık

ifade etmek gerekirse “talep üzerine çalışmayı” tanımlayan üç temel şey vardır. Bunlar şu şekildedir (FE, 2018);

Üst Düzey Kontrol ve Özerklik: Geleneksel bir çalışanın aksine bağımsız bir şekilde talep üzerine çalışan işçi, gig ekonomisinde çalışırken yüksek düzeyde kontrol ve özerklik sağlayabilir. Geleneksel bir işçi, birden fazla yöneticiyle ve diğer üçüncü şahıslarla ilişki kurmak zorunluluğundadır. Buna ilaveten işini nasıl yapması gerektiği kendisine söylenebilir. Ancak bağımsız işçi, işlerinin çoğunu kendi başlarına yapar ve bunu da kendileri kontrol edebilir. Örneğin, Fiverr gibi bir web sitesi, şirketlerin ve bireylerin, grafik tasarım, web sitesi tasarımı ve video projeleri gibi küçük ölçekli projeleri tamamlamak için serbest çalışanlar kiralamasına izin verir. Müşteri, bu gibi durumlarda projenin parametrelerini belirlemesine rağmen, bağımsız çalışan, projenin diğer birçok yönünü tamamen kontrol altında tutar ve başka bir yönetici veya üçüncü tarafın denetiminde olmadan, bağımsız olarak çalışmayı tamamlayabilir.

Görev Başına Ödeme veya Atama: Görev başına ödeme veya atama, talep üzerine çalışan bir işçinin geleneksel bir işçiden ayrılmasının bir başka önemli yoludur. İşçilerin çoğu, saatlik veya maaş bazında ücret alırlar ve ücretler iki haftada bir ödenir. Bu geleneksel maaş düzenlemesidir. Ancak bağımsız işçilere bu şekilde ödeme yapılmamaktadır. Çalışanlara her işi tamamladıklarında ödeme yapılır ve çoğu durumda paraları neredeyse anında kullanılabilir durumdadır. Uber örnek olarak alınabilir. Uber ile bir yolculuğu tamamladıktan hemen sonra sürücüler kazançlarını geri alma seçeneğine sahiptir ve bunu günde beş kez yapabilmektedirler.

Kısa Vadeli Süreler: Bağımsız çalışanların çoğu, kısa süreli projeler üzerinde çalışmakta ya da çoğu geleneksel işçinin kapsamından daha kısa süren faaliyetlerde bulunmaktadır. Airbnb'yi burada bir örnek olarak ele alınabilir. Airbnb, mülk sahiplerinin mülklerini geleneksel bir tatil evi veya kiralama sözleşmesiyle mümkün olandan daha kısa bir süre için kiralayabilmelerine olanak tanır ve onlara daha fazla esneklik ve bağımsızlık sağlar. İsteğe bağlı ekonomi ve bağımsız çalışmanın nihai belirleyici özelliği budur.

Geçmişte, işverenler kalite ve üretkenliği sağlamak için uzun vadeli çalışanlara bağlı olarak üretim için endüstriyel bir modele güveniyordu (Tronsor, 2018: 181). Günümüzde ise kısa vadeli ve esnek işler hem çalışanlar hem de işverenler için tercih edilmektedir. Gig ekonomisi terimi nispeten yeni de olsa, aslında bireyler teknolojik platformların yükselişinden önce bile esnek çalışma programları çerçevesinde gelirlerini arttırmanın yollarını bulmaktaydı. Örneğin, Amway, Avon gibi şirketler, kadınlara, kendi

arkadaşlarına ve üyelerine mal satıp para kazanma şansı vermekteydi. Bugün ise gig ekonomisine katılmak isteyen bireylerin istihdam seçenekleri sayısız ve çeşitli olmaktadır (Gleim vd., 2019: 142).

Gig ekonomisinin geleneksel serbest çalışma modelinden de belirli noktalarda ayrıldığı görülmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir (Donovan vd., 2016: 3);

1. Talep Üzerine Şirketler, Bir İş Kazancı Kısmı Toplar: Talep üzerine şirketler, şirket platformu aracılığıyla talep edilen işler için sağlayıcılardan komisyon toplamaktadır. Komisyonlar genellikle iş kazançlarına uygulanan sabit bir yüzde oranı şeklini alır, ancak bazı şirketler daha sofistike modeller kullanır.
2. Talep Üzerine Şirketler, Markayı Kontrol Ediyor: Talep üzerine çalışan şirketler, gelir elde etmek için platformlarında aracılık ettikleri işlere güvenirlir. Bu nedenle müşterileri çekmek ve elde tutmak konusunda net bir payları vardır. Sonuç olarak çeşitli derecelerde, bu şirketler markaları altında kimlerin çalışabileceği konusunda seçici olurlar. İsteğe bağlı bazı işletmeler, sağlayıcıların geçmişe yönelik bir kontrol ve kimlik bilgilerine katılmasını şart koşar (örneğin; bazıları geçmiş iş tecrübesi, lisanslar veya varlık mülkiyeti gerektirir) ve bazıları, teslim edilen iş şirket tarafından tanımlanmamışsa ilişkiyi sonlandırma hakkını saklı tutar.
3. Talep Üzerine Şirketler, Tedarikçi-Müşteri İlişkilerini Kontrol Eder: Bazı şirketler, tedarikçilerinin platformun dışında çalışan müşterilere müdahalesini istememekte; hatta buna engel olmaktadır. Bu, yapılan iş ve geleneksel serbest çalışma arasında potansiyel olarak önemli bir farktır. Çünkü sağlayıcının bir müşteri tabanı oluşturma veya platformun dışında çalışma kabiliyetini kısıtlamaktadır.

Son zamanlarda hem ekonomi hem de çalışma ilişkileri açısından önemli bir durum olan gig ekonomisinin, literatürde, geleneksel iş modelinden farkları ortaya konulurken, hem işveren hem de çalışan açısından yararları da açıklanmaya çalışılmıştır.

1.2. Gig Ekonomisi Yararları

İsteğe bağlı pazarlar büyüdükçe ve gig ekonomisi yeni sektörlere doğru genişledikçe, gig ekonomisinin artıları ve eksileri hakkında daha geniş sorular ortaya çıkmaktadır (Donovan vd., 2016: 10). Çalışanların verimliliklerinden sosyal haklarına, işin sürelerinden, yapılaş şeklinden kalitesine kadar birçok farklı konu tartışılmaktadır.

Gig ekonomisinde ilk olarak işlerin kısa vadeli ve istikrarsız olduğu ortaya konulurken, işin kaliteli olduğu da iki ana şekilde ortaya koyulmaktadır. Çevrimdışı platformlar (Kalleberg ve Dunn, 2016: 11);

1. Çalışan üzerindeki kontrolü ve dolayısıyla çalışanların işlerinde ne kadar kontrol sahibi olduklarına göre farklılık gösterir.
2. Bu durum ücret ve sürelerle de etki etmektedir. Çalışanların işlerinde kendilerini kontrol ederek işlerini yürütmeleri, kendi çalışacağı süreleri belirleyerek çalışmalarını verimliliklerini etkiler. Dolayısıyla bu durum işin kalitesini ortaya koyar.

Gig ekonomisinde çalışanlar, yapılacak işi seçmede, işe giriş ve işten çıkışlarda ya da çalışılacak saatleri belirleme konusunda daha esneklerdir. Bu sayede fayda potansiyelleri, verimlilikleri daha yüksektir (Donovan vd., 2016: 10). Çalışanlar işlerini yönetmelerini kendi kontrollerinde yaptıklarında ve çalışılacak sürelerini kendileri belirlediklerinde daha verimli çalışırlar. Aynı zamanda kazanacakları ücret konusunda da tatmin olurlar.

Gig ekonomisinde işletmeler, ofis alanı ve eğitim açısından kaynaklarını korurlar. Ayrıca, personel konusunda sürdürülebilirliği belli olmayacak kadar pahalı olan belirli projeler için uzmanlarla sözleşme yapma yeteneğine de sahiptirler. Serbest çalışanların bakış açısından bakıldığında, gig ekonomisi, çoğu işte neyin mümkün olacağı konusunda iş-yaşam dengesini artırabilir. İdeal olarak, bu model, bağımsız çalışanlar, ilgilendikleri işleri seçebilecekleri bir pozisyona zorlanmaları yerine, ilgilendikleri işleri seçen bağımsız çalışanlar tarafından desteklenmektedir (Rouse, 2019).

Geleneksel küçük işletmeden ayrı olarak ele alınan gig ekonomisinin en önemli yararlarından biri, işletmelerin katlandığı giriş maliyetlerini önemli ölçüde düşürmüş olmasıdır. Teknolojideki gelişmeler, insanlar ve işletmeler için her zamankinden daha büyük bir küresel pazara katılma fırsatları sağlayarak geleneksel işgücü piyasalarını değiştirmiştir (Bajwa vd., 2018: 124). Yine teknolojinin ilerlemesiyle birlikte işletmede ödemelerin alınması, gelirlerin ve giderlerin izlenmesi konusunda işletme sahiplerinin uygulama biçimleri de değiştirmiştir. Geleneksel küçük işletme vergi rejimi artık mantıklı bir model olarak kabul edilmemektedir. Mevcut modelin gig ekonomisi bağlamında antika olduğu ifade edilirken, gig işçileri alternatif bir vergi modeli önermektedir (Kathleen, 2018: 1431). Daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse gig ekonomisi ile vergi indirimleri mümkündür. Çalışanların sağlık sigortası primleri brüt gelirden tamamen

düşülebilir. Buna ilaveten bu durumun detaylandırılması da gerekli değildir (Kess, Grimaldi ve James, 2018: 69).

Gig ekonomisinin vergi uyum politikalarının tasarımıyla oldukça ilgili iki eğilimi vardır. (1) Dijitalleştirme, ticari işlemleri daha önce olmadığı kadar izlenebilir hale getirmiş, bu da vergi uygulamalarını büyük ölçüde iyileştirmiştir. (2) Platform şirketlerinin çevrimiçi araçlar olarak rolü, vergi otoritelerinin tek bir kaynaktan birden fazla vergi mükellefi hakkında bilgi toplamasını sağlamıştır (Kathleen, 2018: 1419).

Gig ekonomisine giren işletmelerin çoğalması, gig ekonomisine katılmak isteyen bireyler için daha fazla istihdam seçeneği sunabilir (Gleim vd., 2019: 142). Kişiler aynı anda farklı işlerde çalışabilmektedirler. Bu hem işlerinin kendi kontrollerinde olmasıyla, hem de esnek çalışma sayesinde mümkün olmaktadır. Gig çalışanlarının, kendi işlerinin patronu olmaları, onların farklı işlerde çalışmalarını mümkün kılmaktadır.

Gig ekonomisi çalışanlar için esnek saatler ve bağımsız çalışma sunarken, bu tür bir istihdamın sosyal güvenlik açısından (mesleki güvencesizlik vb.) durumu tartışılmaktadır (Bajwa vd., 2018: 214). Buna ilaveten gig ekonomisindeki çalışanlar genellikle, sübvansede edilmiş sağlık sigortası gibi faydalardan yoksundur (Bracha ve Burke, 2018, 1).

Gig ekonomisinin sosyal refahı nasıl etkilediği veya bu platformlar tarafından ne kadar toplam üretim sağlandığı henüz net olarak bilinmemektedir. İşletmeler, çalışanlar ve müşteriler tarafından olumlu yönleri ile kabul gören gig ekonomisi, olumsuz yönleri ile medyada tartışılmaktadır. Bu yeni örgütlenme biçiminin etkilerini anlamak, birçok akademik çalışmanın yapılması ile mümkündür (Greenwood, 2017: 29).

1.3. Gig Ekonomisi Çekinceleri

Yeni bir sistem olarak gig ekonomisinin, birçok yönüyle geleneksel iş yaklaşımından farklı olduğu görülmektedir. Bu yeni sistem ile birlikte çeşitli sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu sorunların en önemlileri; bağımsız işçi olarak nitelendirilen kişilerin elde ettiği ücretin vergilendirilmesi, kayıt altına alınması, herhangi bir sözleşmenin olmaması, çalışan hakları ve sigorta sorunları olarak ifade edilebilir (Ayrangöl, 2019: 135). Bu sebeple farklı kanunlarda bir takım düzenlemeler yapılması zorunlu hale gelmektedir. İş kanunu, ticaret kanunu, vergi kanunu gibi farklı kanunların içerikleri, yeni sistemle uyumlaştırılmalıdır. Yapılması beklenen düzenlemeleri şu başlıklar altında ele almak mümkündür;

- Vergilerle ilgili düzenlemeler
- Sigorta ile ilgili düzenlemeler
- İş Sağlığı ve güvencesi açısından düzenlemeler
- İş Hukuku açısından düzenlemeler
- İşletmeler ve mevcut çalışanlarla ilgili düzenlemeler

Vergilerle İlgili Düzenlemeler: Gig ekonomisinde birey aslında bir anlamda işletme haline dönüşmektedir. Vergi hukuku açısından, bir birey geleneksel çalışan-işveren ilişkisinin dışındaki hizmetlerden gelir elde ederse, söz konusu birey vergi amaçlı bir “işletme sahibi” dir (Kathleen, 2018: 1417). Başka bir ifadeyle halihazırda şirketlerin yaptığı işlemleri direkt olarak bireylerin yapması gerekecektir. Yapılan işlerin sürdürülebilirliği açısından kişilerin nasıl vergilendirileceği, mal ve hizmetin alınması, satılması, kiralanması veya dağıtımı vb. konularında takip sistemleri gibi düzenlemeler oluşturulmalı ya da işletmeler bu düzenlemeleri yapmaya devam etmelidir. Genel olarak gig ekonomisinde istihdam edilenlerin vergi ile ilgili tüm sorumlulukları çevrimiçi platform sahibi olan aracı kuruluşlara yüklenmektedir. Buna ilave olarak gig ekonomisinde elde edilen kazançlar çok farklı kategorilerde olduğu için bu kazançların tamamını tek bir grupta toplamak doğru değildir. Gig ekonomisinden elde edilen kazanç türüne göre hangi gelir unsurları içerisinde değerlendirileceği belirlenmelidir (Ayrangöl, 2019: 140).

Sigorta ile İlgili Düzenlemeler: Geleneksel çalışma anlayışında çalışanların çoğu genellikle sabit ücretlerde ve sağlık sigortasından yararlanarak çalışmaktadır. Gig ekonomisinde çalışanlar ise kendi işlerinin sahibi konumunda olarak kendi sağlık sigortalarından kendileri sorumlu olmaktadır (Kathleen, 2018: 1417). Bunun yanında geleneksel yaklaşımda, oluşabilecek olası zararlarda sigortalar bunu karşılayabilmektedir. Gig ekonomisinde ise bu işlevlerin sürdürülebilirliği açısından yeni düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

İş Sağlığı ve Güvencesi Açısından Düzenlemeler: Gig ekonomisi, geleneksel çalışma anlayışında olduğu gibi asgari ücret, tatil, ücretli izin, sağlık sigortası, emekli maaşı gibi hizmetleri sunmamaktadır. Üstelik çalışanlar aniden işten çıkarılmaktadır. Bu konularda güvencenin sağlanması için sistem içerisinde gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

İş Hukuku Açısından Düzenlemeler: Gig ekonomisi, işçi tanımının yeniden yapılmasını gündeme getirmektedir. İş hukukunda bir işçi, hizmet akdine dayanarak herhangi bir işte

ücret karşılığı çalışan kişidir. Gig ekonomisinde kendi çalışma saatlerini, kendi ücretini, kendi izinlerini belirleyen bireylerin iş hukukuna göre iş ilişkisinin nasıl olacağı yeniden düzenlenmelidir. Taşeron kullanımının ve uzmanlık gerektiren işlerin, hukuk çerçevesindeki düzenlemelerinin yeniden yapılması ve sorumlulukların ortaya konulması gerekmektedir.

İşletmeler ve Mevcut Çalışanlarla İlgili Düzenlemeler: Günümüzde çalışanların mevcut durumları, onların sorumluluğunda olmadan işletmeler tarafından takip edilmekte ve yürütülmektedir. Gig ekonomisinde çalışanlar, geleneksel çalışma anlayışından farklı bir düzene geçmektedirler. Çalışanların kendi kendilerinin patronları olduğu bu sistemde kişilerin de bazı özelliklerinin değişmesi gerekmektedir. Öz disiplin, sektörel bilgi ve becerilerin geliştirilmesi, eğitimlerin alınması gibi konularda fayda sağlanması oldukça önemlidir. Ayrıca araştırma ve uygulama sonucunda öngörünün oluşması, gelecek planlarının yapılması da yine çalışanlar tarafından yapılacaktır. Gig ekonomisinde tüm sorumluluk kişinin kendisinde olmaktadır. Bu sebeple yanında işletmeler yetenekli uzman çalışanları bulmakta ve onları istihdam etmekte güçlük çekmektedirler. Bu durum işletmeler açısından yeni düzenlemelerin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Gig ekonomisinde tüm platformların, sahte sözleşmeleri kolaylaştırdığı öngörülmürken, spot işgücü piyasalarının geri dönüşü hakkında endişe duyulmaktadır (Ayrangöl, 2019: 138).

2. YÖNTEM

Bu makalede nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi uygulanmıştır. Son zamanlarda önemli bir sektör olmaya başlayan gig ekonomisi, gazete, dergi, internet sitelerinde yayınlanan yazılar ve makaleler aracılığıyla araştırılmış ve literatür taraması yapılmıştır. Günümüzde gelişen kavram olarak gig ekonomisinin uygulanabilirliği yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırmada örneklem olarak havacılık sektörü seçilmiştir. Havacılık sektörünün yirmi dört saat boyunca hizmet veren, emniyet ve güvenlik kavramlarının ön planda olduğu sektör olarak gig ekonomisine uygulanabilirliği değerlendirilmek istenmiştir. Bu çalışmada havaalanlarında çalışılan farklı olası meslekler açıklanmış ve bu mesleklerde gig ekonomisinin uygulanabilirliğinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

3. HAVACILIK SEKTÖRÜNDE GİG EKONOMİSİ

Gelişmekte olan bir kavram olarak gig ekonomisi, Uber veya Lyft'e gibi internet platformuna dayalı çalışmaların yanı sıra, bebek bakıcılığı gibi evde olan işlere yönelik ve

ödeme kontrolüne dayalı olmayan, bağımsız çalışma şekline yönelmektedir (Bracha ve Burke, 2018: 1).

2019 yılında Mastercard ve Kaiser Associates tarafından yapılan bir araştırmada gig ekonomisi sektörleri açıklanmıştır. Tablo 1’de araştırmaya göre gig ekonomisi sektörleri, (1) Varlık paylaşım hizmetleri, (2) Ulaşım tabanlı hizmetler, (3) Profesyonel hizmetler, (4) El Yapımı Ürünler, Ev ve Diğer Hizmetler olarak görülmektedir.

Tablo 1. Gig Ekonomisi Havacılık Sektörleri

Sektör	Tanım	Dahil Olan Alt Sektörler	Örnek Platformlar
Varlık Paylaşım Hizmetleri	Bir sahibin (veya "serbest çalışan") mülkünün başka bir kişiye kısa süreli P2P kiralanmasını kolaylaştıran dijital platformlar	Ev paylaşımı, araba paylaşımı, tekne paylaşımı, park yeri paylaşımı, P2P ekipman paylaşımı	HomeAway / airbnb / TURO
Ulaşım Tabanlı Hizmetler	İstenen taşıma hizmetini tamamlamak için serbest sürücü gerektiren dijital platformlar	Yolculuk paylaşımı, araba paylaşımı, restoran teslimi ve mal teslimi	BlaBlaCar / Uber / Doordash
Profesyonel Hizmetler	Projeyi tamamlamak için serbest çalışanları doğrudan işletmelere bağlayan dijital platformlar	İş çalışmaları, mikrodalga, tasarım, teknoloji / kodlama, yazma / çeviri, idari	Upwork / CATALANT
El Yapımı Ürünler, Ev ve Diğer Hizmetler	Ev yapımı el sanatları satmak veya evle ilgili görevler için talep üzerine hizmetler sunmak için serbest çalışanlar için dijital platformlar	Home-services babysitting, handmade crafts, tutoring, pet services, and misc. (DJ, events, etc.)	Care.com / Airtasker / Etsy

Kaynak: Mastercard Gig Economy Industry Outlook and Needs Assessment, by Mastercard and Kaiser Associates May 2019

Gig ekonomisinin en iyi örneklerinin başında Uber ve BlaBlaCar gibi ulaşım tabanlı hizmetler gelmektedir. Günümüzde ise farklı sektörlerin gig ekonomisine dahil olduğu görülmektedir. Havacılık sektörleri de bu sektörlerden biri olarak sayılabilir. Havacılık sektörü gig ekonomisi sektörleri arasında yer almaya başlamıştır. Sektörde özellikle uçuş ekibinin Gig ekonomisinde yer almaya başlamasıyla, küresel veri tabanı üzerinden pilot ve kabin ekibi gereksinimleri karşılanmaya başlanmıştır.

Havacılık sektörü, küresel anlamda işleri kapsayan ve dünya çapında ulaşım ağını sağlayan bir sektördür. Sektör, ekonomik büyüme katkı sağlar, iş istihdamı olanaklarını artırır ve uluslararası ticaret ve turizmi kolaylaştırır (UA, 2018).

Havacılık sektörü, özellikle uçakların maliyetinin yüksek olması sebebiyle sermaye yoğun sektör olarak kabul edilmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte maliyet unsurları belirgin olarak düşmeye başlamıştır. Sektörde maliyetlerin düşürülmesi oldukça önemli bir konudur. Havacılık sektöründe maliyet unsurlarından biri olan insan kaynağının

sağlanması, yönetilmesi, eğitimi konusu, gelişmekte olan gig ekonomisi ile mümkün olacağı düşünülmektedir. Gig ekonomisinin esnek çalışma saatleri, çalışanların işlerine motive olmaları, hata oranının en aza indirilmesini mümkün kılmaktadır ve bu durum havacılık sektörü için oldukça önemlidir.

Günümüzde havacılık sektörünün konumu, değişen ve gelişen dünyada giderek güçlenmektedir (Bakır, Bal ve Akan, 2017: 164). Toplumsal ve ekonomik boyutlarda roller üstlenen bir sektör olarak havacılık sektörü havacılık faaliyetlerinde bulunan tüm işletmeleri, havacılık sektöründeki ileri teknolojiyi, havacılıktaki nitelikli işgücünü, ulusal ve uluslararası kuralları kapsayan sistemler bütünüdür (Akyurt ve Yaşlıoğlu, 2018: 428). Havacılık sektörü havayolu şirketleri, yer hizmetleri, uçak bakım, eğitim faaliyetleri, hava taksi gibi alanlardaki hizmetleri kapsamaktadır (Yazgan ve Yiğit, 2013: 425). Tablo 2’de havacılık sektöründe yer alan havacılık meslekleri görülmektedir. Havacılık sektöründe olası faaliyet alanları; havayolu şirketleri, yer hizmetleri şirketleri, teknik bakım onarım, havalimanı işletmeleri, yemek servisi işletmeleri, temsilcilikler ve diğer destek hizmetleri olarak sıralanabilmektedir. Bu olası farklı faaliyet alanlarında farklı havacılık meslekleri mevcuttur.

Tablo 2. Havacılık Sektöründeki Bazı Meslekler

Havayolu Şirketleri	Yer Hizmetleri Şirketleri	Teknik Bakım Onarım	Havalimanı İşletmeleri	Yemek Servisi İşletmeleri	Temsilcilikler ve Diğer Destek
Pilot, Hostes ve Uçucu ekipler ve İdari ofis	Yolcu Hizmetleri Memuru, Kayıp Eşya, Harekat Memuru, Bagaj Handling, De-icing operatörü, Şöför, Ramp Çalışanları, Kargo Çalışanları	Uçak Bakım Teknisyeni	Danışma, Kayıp Eşya, Follow me, Köprü Operatörü, Terminal Memuru, TOC (Terminal Operating Control), Teknik ekipler	Aşçı ve Mutfak ekipleri, Restoran Şefi	Bilet Satış Personeli, Pasaport Polisi, Duty Free Çalışanları

Havacılık sektöründe farklı olası faaliyet alanlarında mevcut mesleklerin gig ekonomisine dahil olması birçok açıdan önem kazanmaktadır. 24 saat hizmet veren sektörün, kalifiyeli personel ihtiyacı, kendini yetiştirmiş, çalışma saatlerini kendisi belirleyen çalışanlar tarafından daha verimli bir şekilde sağlanabilme olanağı mümkün görülmektedir. Ancak aynı zamanda çalışmanın kesintisiz devam ettiği sektörde, gig ekonomisinin olumsuz tarafları da konuşulmaktadır.

Havacılık sektörünün bazı faaliyet alanlarında gig ekonomisine dahil olduğu görülmektedir. Küresel boyutta başta havayolu şirketleri olmak üzere farklı kurumların ve bireylerin uçuş mürettebatı ihtiyacını karşılamak için çalışmalar başlattığı ortadadır.

Özellikle acil pilot ihtiyacını karşılamak için pilotlar, kısa süreli çalışanlar olarak hizmet vermektedir. Ancak isteğe bağlı çalışma şeklinde uçuş mürettebatı hizmetleri ve artışları havacılık düzenleyici kuruluşları tarafından test edilecek gibi görünmektedir. Çünkü gig ekonomisinin havacılık sektörü için olumsuz etkileri olduğu öne sürülmektedir. Bu olumsuz etkiler Profesyonel Pilotlar Birliği tarafından aşağıdaki gibi sıralanmıştır (PPU, 2019);

- Yolcu güvenliğini tehlikeye atması
- Sözleşmeli pilotların kariyer gelişimini engellemesi
- Pilotların ücretleri üzerindeki etkisi
- Nöbet listelerini olumsuz etkilemesi
- Endüstriyel anlaşmazlık ve huzursuzluğa neden olması.

Konuya ilişkin 2019 ekim ayında Polonya'nın bayrak taşıyıcısı olan Lot Polish Havayolları'nda çalışanların grevleri oldukça önemli bir durum olarak görülmektedir. Kabin memurlarının 'serbest çalışan' olarak serbest meslek sözleşmeleri imzalanmaya yönlendirilmesiyle birlikte çalışanlar tarafından başlatılan grev medyaya yansımış, konu havacılık sektöründe gig ekonomisi konusunu gündeme getirmiştir. Kabin ekibinin serbest meslek sahibi olarak çalışmasının mümkün olup olmadığı tartışılırken, havayolu tarafından yapılmak istenenin, Polonya yasalarında istihdam konusunun ihlali olarak değerlendirildi (Maszczyński, 2018).

Geçici olarak nitelikli uçak mürettebatı işgücü hizmeti, nitelikli hava mürettebatı ve uçuş operatörleri aslında dijital pazarlarda mevcuttur. Ajans veya hizmet sağlayıcısı, hüküm ve koşullarında genellikle bir operatör ve uçak mürettebatı arasında yalnızca çevrimiçi reklamcılık, tanıtım ve eşleştirme platformu olarak hareket ettiğini açıkça belirtir. Hizmet sözleşmesi ve tüm sorumluluklar ve yükümlülükler, talep üzerine sağlayıcı tarafından sağlanan hizmetler için hiçbir "beyan, garanti veya sorumluluk" olmadan, operatör ve uçak mürettebatı arasında doğrudan kalır. Şirketin iş modeli, mevcut personelin uygun olmadığı yeni, az hizmet verilen veya zorlu pazarlar için pilotların gerekli olduğu durumlarda veya tam zamanlı bir pilot kiralamanın mantıklı olmayabileceği kısa vadeli acil durum görevlerinde müşterilerin risklerini azaltmalarına olanak tanır. Yapılan araştırmalar sonucunda hizmet veren işletmeler aşağıda açıklanmıştır (Robinson, 2018).

HeliSpeed: Dünya Çapında Profesyonel Havacılık Hizmetleri olarak faaliyetlerini yürüten HeliSpeed, 2009 yılında helikopter pilotlarının ve operatörlerinin birlikte çalışması için

çalışmaya başlamıştır. 2009 yılından itibaren profesyonel ve deneyimli pilot havuzunu oluşturmaya ve pilotlara ihtiyaç duyan operatörler ile buluşturmaya devam etmektedir. Şirketin Boeing, Bell, Airbus, Sikorsky ve Leonardo helikopterlerinde kısa sürede hazır olacak uçmaya hazır pilotları mevcuttur. Hizmet sağlayıcıları, ticari operatörler, devlet kurumları, bakım kuruluşları, kiralama şirketleridir. Kısa ve uzun vadeli yapılan sözleşmeler üç yıla kadar geçerli olmakla birlikte, sözleşmeler pilotların uçuşa odaklanmasına ve operatörlerin de operasyonlara odaklanmasına izin vermektedir. Çünkü her sözleşme ve misyonla ilgili tüm idari ve lojistik görevleri sağlamaktadır.

Freelance Aircrew: İngiltere merkezli olan kuruluş, küresel veritabanı ile kısa sürede mürettebat gereksinimlerini karşılayan ve aynı zamanda işverenlere zaman, para ve emek tasarrufu sağlamaktadır. Üç deneyimli pilot tarafından kurulmuş olan Freelance Aircrew, kısa vadeli pilot bulma ve sözleşme yapma konusunda deneyime sahiptir. Kuruluşundan itibaren her kıtadan ve neredeyse her uçak tipinden uçak mürettebatı aboneliği; havacılık işe alım pazarında bir numaralı yer olmayı hedeflemektedir. Freelance Aircrew, istihdam edilen veya istihdam edilen herhangi bir pilot için hiçbir sorumluluk kabul etmez ve “herhangi bir adayın performansı, uygunluğu, yetkisi veya karakteri hakkında herhangi bir temsil veya garanti” sağlamaz. Ayrıca bir müşterinin teklif vermeden önce aday bir pilotun uygun olup olmadığına karar vermek için kendi soruşturmasını, durum tespiti ve referansını alması gerektiğini sözleşmeye açık bir şekilde açıklar. Bunun yerine, Freelance Aircrew basitçe “dalgalanma ve kısa vadeli insan kaynakları ihtiyaçları için bir eşleştirme ve zamanlama hizmeti” sağlar.

Hullo Aircrew: Havacılık endüstrisinin serbest çalışan uçak mürettebatını operatörlerle buluşturmak için 2017 yılında kurulan İngiltere merkezli bir dijital pazardır. Sektör uzmanları Steve Payne ve Keiron Blay tarafından kurulan, hem genel hem de iş havacılığındaki 25 yıllık deneyime sahip olan uzmanlar “serbest uçak mürettebatını bulmak için çalıştığımız birçok şirkette her zaman zor bir görev” olduğunu belirtmektedir. Uçak mürettebatının iş bulması, operatörlerin mürettebat ihtiyacını karşılaması ve bireyin eğitimden tasarruf etmesi amaçlayan kuruluş, basit yöntemlerle ve hızlı bir şekilde hizmet vermektedir.

Avibroker: Amerika Birleşik Devletleri merkezli olan Avibroker, pilotları ve uçuş görevlilerini bir veya daha fazla çağrı üzerine mürettebat üyesine ihtiyaç duyan şirketlere veya özel kullanıcılara bağlayan yenilikçi bir platformdur. İşveren, bir veya daha fazla boşluğu (saatlik, günlük, rota başına, vb.) ücretsiz olarak, belirli parametrelerle, belirli

parametreler dahilinde bulunan ekiplere canlı olarak bildirilecek şekilde yerleştirebilmektedir. Dahili arama motoru, işverenlerin pilotları ve uçuş görevlilerini seçilen bir aralıkta veya seçilen kriterlere göre aramalarını sağlamaktadır. Pilotlar ve uçuş görevlileri, havacılık müfredatıyla ilgili tüm bilgileri (toplam saatler, lisanslar, tip derecelendirmesi, vb.) kendilerini bir yarışmada veya kayıt sırasında seçilecek bir ülkede profesyonel hizmetler için sunan tüm bilgileri ekleyerek ücretsiz kayıt yaptırabilirler.

Highfly Aircraft Solutions: Polonya merkezli bir kuruluş olan Highfly Aircraft Solutions, pilot ihtiyacını karşılamak için kurulmuştur. Şirket, EASA lisanslı pilotlarıyla Avrupa ve Asya pazarına hizmet vermeyi amaçlamaktadır.

Havacılık sektörü HeliSpeed, Hullo Aircrew, Avibroker gibi kuruluşların faaliyetleri gig ekonomisinde yerini almıştır. Özellikle uçuş mürettebat ihtiyacını karşılamak için yapılan çalışmaların gelecekte diğer olası havacılık faaliyetlerinde uygulanması da mümkün görülmektedir. Buna ilaveten yer hizmetleri şirketlerinde yolcu hizmetleri, hareket, de-icing operatörü vb. farklı departmanlarda, uçak bakımı için gerekli teknik ekiplerde, havalimanı işletmelerinde danışma, follow me, köprü operatörü olarak görev odaklı çalışmalarda gig ekonomisinden söz edilebilecektir.

Küresel ölçekte, gig ekonomisi gelişmekte olan ülkeler de dahil olmak üzere tüm dünyadaki pazarlara girmiştir. Şirketler ve hükümetler istihdamı arttırmak için gig ekonomisine yatırım yapmaktadır. Alternatif olarak, teknolojiye gelişmeler gig ekonomisinin geleceğini şekillendirecek ve daha ucuz kaynaklara erişim ile birlikte keşfedilmemiş alanlar oluşturacaktır. Kendi kendine giden arabalar, sürüş paylaşım şirketleri için insan sermayesini ortadan kaldıracağı düşünülen gig ekonomisinin, yapay zeka, yazarlar, kodlayıcılar, finansal analistler ve denetçiler gibi görev odaklı işleri etkileyeceği düşünülmektedir (Chappa, Varghese ve Chandler, 2017: 71).

4. SONUÇ

Geleceğin çalışma anlayışında gig ekonomisinin önemli bir yeri olacağı görülmektedir. Teknoloji gelişmeye devam ettikçe ve işletmeler talep üzerine çalışanlarla bir araya gelmenin faydalarını fark ettikçe, gig ekonomisinin faaliyet alanı genişleyecektir. Buna ilaveten çalışanlar da iş fırsatlarını daha verimli bir şekilde değerlendirmesini ve daha kazançlı hale gelmesini sağlayacaktır.

Bu çalışmada talep üzerine çalışma olarak da adlandırılan gig ekonomisinin hem işletmeler hem de çalışanlar açısından farklı yararları ve çekinceleri tartışılmıştır. İşletmelerin vergi

indirimleri, çalışanların esnek çalışma saatleri gibi sistemin yararları ön planda olurken, iş hukuku, iş güvencesi, sigorta vb. açılardan sistemin olumsuz yanları da ortaya konulmaya çalışılmıştır. Buna rağmen hızla gelişmekte olan bir sektör olarak gig ekonomisinin farklı sektörlerde yer alacağı öngörülmektedir. Bu sektörlerden biri de havacılık sektörüdür.

Havacılık sektöründe HeliSpeed, Hullo Aircrew, Avibroker gibi kuruluşlarda uçuş mürettebatı taleplerine cevap verilmeye başlanmasıyla birlikte sektör gig ekonomisine dahil olmuştur. Buradan hareketle, gig ekonomisinin gelecekte diğer olası havacılık faaliyetlerinde uygulanması da mümkün görülmektedir.

Havaalanlarında farklı olası mesleklerde, yer hizmetleri, uçak bakımı, havalimanı işletmeleri gibi farklı alanların gig ekonomisi piyasasına dahil olması mümkündür. Küresel boyutta talep ekonomisi yaratmaya dayalı bir sistem olan gig ekonomisinin, çalışmanın yirmidört saat devam ettiği havaalanlarında, hem işveren hem çalışanlar açısından uygulanmaya ve değerlendirilmeye alınacağı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akyurt, İ.Z., & Toplu, Y.D. (2018). Havacılık sektöründe ekip planlama yönetimi: Bir Türk havayolu örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 19(1), 424-446.
- Ayrançöl, Z. (2019). Gig ekonomisinde vergileme. *Vergi Sorunları Dergisi*, 368, 135-141.
- Bajwa, U., Knorr, L., Ruggiero, E., Gastaldo, D., & Zendel, A. (2018). *Towards an understanding of workers' experiences in the global gig economy*, GloMHI (Global Migration and Health Initiative), Canada.
- Bakır, M., Bal. H.R., & Akan, Ş. (2017). Türk sivil havacılık sektörünün değerlendirilmesinde bütünleşik SWOT-AHS yaklaşımı. *Journal of Aviation*, 1(2), 154-169.
- Bracha, A., & Burke, M. A. (2018). The ups and downs of the Gig economy, 2015-2017. *Federal Reserve Bank of Boston*, 18(12), 1-43.
- Chappa, C., Varghese, M., & Chandler, K. (2017). *Shaping the Gig economy*. Northeast Business & Economics Association Proceedings. Faculty Works: Business. 29.
- Donovan, S.A., Bradley, D.H., & Shimabukuru, J.O. (2016). *What does the gig economy mean for workers?* Federal Publications, Cornell University ILR School, Congressional Research Service.
- Erdoğan, E., & Çiğdem, S. (2018). Gig ekonomisi ve freelance işgücünün yükselişi: Freelancer.com üzerinden bir değerlendirme.(Ed. Erdoğan, E.),*Sakarya Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Seçme Yazılar-II* içinde (s. 229-261), Sakarya Yay. Sakarya.
- FE (Field Engineer) (2018). The rise of the gig economy and work on demand <https://www.fieldengineer.com/blogs/why-talent-is-at-the-forefront-of-the-gig-economy> (Erişim Tarihi: 15.12.2019).
- Gleim, M.R., Johnson'a C. M., & Lason, S. J. (2019). Sahresi ant sellerse: A multi-group examination of gig economy workers' perception. *Journal of Business Research*, 98, 142-152.
- Greenwood, B., Burtch, G., & Carnahan, S. (2017). Unknowns of the gig-economy: Seeking multidisciplinary research into the rapidly evolving gig-economy. *Communications of the ACM*, 60(7), 27-29.
- Kalleberg, A. L., & Dunn, M. (2016). Good jobs, bad jobs in the gig economy. *Perspectives On Work*, 10-16.
- Kathleen, D. T. (2018). Taxing The Gig economy. *University of Pennsylvania Law Review*, 166, 1415-1473.
- Kess, S., Grimaldi, J. R., & James, A.J. (2018). Financial planning for workers in the gig Economy. *The CPA Journal* Erişim Adresi: <https://www.cpajournal.com/2018/10/01/adding-a-legacy-division>
- Lepanjuuri, K. Wishart, R., & Cornick, P. (2018). *The characteristics of those in the gig economy*. Department for Business, Energy and Industrial Strategy. London, England.
- Mastercard (2019). Gig economy industry outlook and needs assessment. Erişim Adresi: <https://newsroom.mastercard.com/wp-content/uploads/2019/05/Gig-Economy-White-Paper-May-2019.pdf>

- Maszczyński M. (2018). Airlines News. Erişim Adresi:
<https://www.paddleyourownkanoo.com/2018/10/29/should-cabin-crew-be-employed-just-like-uber-drivers-thats-exactly-whats-happening-in-poland/>
- PPU (2019). The Professional Pilots Union. Erişim Adresi: <https://www.theppu.co.uk/>
- Robinson, A. (2018). On demand: Will the Gig economy for professional pilots takeoff?" *Australian Aviation Journal*. Erişim Adresi:
<https://australianaviation.com.au/2018/09/on-demand-will-the-gig-economy-for-professional-pilots-takeoff/>.
- Rouse, M. (2019). Gig Economy. Erişim Adresi:
<https://whatis.techtarget.com/definition/gig-economy>.
- Tronsor, J. W. (2018). Unions for workers in the Gig economy: Time for a new labor movement. *Labor Law Journal*, 69(4), 17-26.
- UA (Uniting Aviation) (2018). Uniting Aviation. Erişim Adresi:
<https://www.unitingaviation.com/strategic-objective/economic-development/aviation-benefits-for-a-better-future/>
- Yazgan, A.E., & Yiğit, S. (2013). Türk Sivil Havacılık Sektörünün Uluslararası Rekabetçilik Düzeyinin Analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(25), 421-445.

Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.